

РОЗПОДІЛЬЧІ ТА НАКОПИЧУВАЛЬНІ ПЕНСІЙНІ СИСТЕМИ: АЗІАТСЬКИЙ ДОСВІД ТА ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

DISTRIBUTIVE AND ACCUMULATIVE PENSION SYSTEMS: ASIAN EXPERIENCE AND CONCLUSIONS FOR UKRAINE

У статті розглянуто основні підходи до фінансування пенсійних систем, які мають місце у світовій практиці. Виявлено основні переваги та недоліки солідарної та накопичувальної пенсійних систем. Здійснено аналіз основних моделей та напрямів реформування пенсійного забезпечення у країнах Східної та Південної Азії. На основі зарубіжного досвіду визначено основні завдання та шляхи вдосконалення вітчизняної системи соціального страхування. Розглянуто дискусійні для української пенсійної системи питання співвідношення обов'язкового та добровільного пенсійного страхування, а також роль держави в управлінні накопичувальними фондами. Автором розглянуто сучасний стан функціонування світових фінансових ринків як важливої передумови розвитку накопичувальних пенсійних систем. Обґрунтовано критерії побудови оптимальної моделі пенсійного забезпечення, яка включає в себе елементи як розподільчої, так і накопичувальної систем державного пенсійного страхування.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, розподільча пенсійна система, накопичувальна пенсійна система, критерії побудови системи пенсійного страхування, накопичувальні пенсійні фонди.

В статье рассмотрены основные подходы к финансированию пенсионных систем, кото-

рые имеют место в мировой практике. Выявлены преимущества и недостатки солидарной и накопительной пенсионных систем. Осуществлен анализ основных моделей и направлений реформирования пенсионного обеспечения в странах Восточной и Южной Азии. На основе зарубежного опыта определены основные задачи и пути совершенствования отечественной системы социального страхования. Рассмотрены дискуссионные для украинской пенсионной системы вопросы соотношения обязательного и добровольного пенсионного страхования, а также роль государства в управлении накопительными фондами. Автором рассмотрено современное состояние функционирования мировых финансовых рынков как важной предпосылки развития накопительных пенсионных систем. Обоснованы критерии построения оптимальной модели пенсионного обеспечения, которая включает в себя элементы как распределительной, так и накопительной систем государственного пенсионного страхования.

Ключевые слова: пенсионное обеспечение, распределительная пенсионная система, накопительная пенсионная система, критерии формирования системы пенсионного страхования, накопительные пенсионные фонды.

УДК 331.1

<https://doi.org/10.32843/infrastruct35-64>

Петрушка О.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів імені С.І. Юрія
Тернопільський національний
економічний університет

Сидор І.П.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів імені С.І. Юрія
Тернопільський національний
економічний університет

The article deals with the basic approaches to the financing of pension systems that take place in the world practice. It is established that in today's world there are two types of pension systems in the world – distributive and cumulative. The main advantages and disadvantages of joint and distributive pension systems have been identified. The basic models and directions of pension reform in the countries of East and South Asia are analyzed. Compulsory and voluntary retirement insurance, in particular the use of voluntary savings mechanisms for low-income people, has been successfully combined in the Asian region. It is established that the practice distinguishes three variants of retirement savings, which have their own peculiarities. It has been researched that the advantages of these forms of accumulation are simplicity in management, low level of state financing, transparency of the pension system in terms of "contributions-payments", as well as the possibility of using financial resources in case of loss of employment. Based on foreign experience, the main tasks and ways of improving the domestic social insurance system have been determined. The issues of the ratio of compulsory and voluntary pension insurance to the Ukrainian pension system are discussed, as well as the role of the state in managing the funded funds. The system of criteria – sustainability, adequacy and integrity, which adherence to in the process of reforms will ensure the socio-economic development of our country, is defined. The directions of construction of the optimum model of pension insurance, which includes elements of both distributive and accumulative systems of state pension insurance, are substantiated. It is proved that the combination of distribution and savings pension systems for different age categories of workers will make it possible to change the outdated institute of state social security in Ukraine and in the near future to create a multilevel pension insurance system that will take into account not only the interests of the state, but also of the insurers and insured people. The author considers the current state of functioning of the world financial markets as an important prerequisite for the development of funded pension systems.

Key words: pension insurance, distribution pension system, funded pension system, criteria for building a pension insurance system, funded pension funds.

Постановка проблеми. Забезпечення громадян гідним рівнем життя після досягнення ними пенсійного віку є одним із важливих завдань будь-якої держави. Перебуваючи у вкрай незадовільному стані, пенсійна система України потребує масштабної перебудови шляхом пошуку нових напрямів розвитку як солідарного, так і накопичувального її складників.

Збільшення середньої тривалості життя та скорочення чисельності працездатного населення по відношенню до кількості осіб пенсійного віку стали рушійною силою до переходу більшості країн світу

від солідарних до накопичувальних пенсійних систем або ж пенсійних систем, що поєднують накопичувальний та розподільчий складники пенсійного забезпечення. Отже, позитивний досвід іноземного реформування у сфері пенсійного страхування буде корисним для нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дискусійні питання розвитку системи пенсійного страхування та пошуку оптимальної моделі її фінансування висвітлюються у численних публікаціях зарубіжних та вітчизняних учених: М. Вінера, О. Жадан, М. Гончаренко, О. Кириленко, Е. Лібанової, Б. Надточія,

В. Роїка, А. Светлова, Дж. Стігліца, Е. Шестакової та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових досліджень з окресленої проблематики, теоретичні та практичні аспекти подальшого розвитку вітчизняного пенсійного забезпечення з урахуванням досвіду іноземних держав потребують більш глибокого вивчення та дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення досвіду азіатських країн у сфері проведення пенсійних реформ та визначення на його основі оптимальних варіантів поєднання розподільчих та накопичувальних складників у системі пенсійного страхування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення громадян пенсіями за віком реалізується шляхом формування фонду грошових коштів на основі періодичних внесків застрахованих осіб. Захист від настання соціальних ризиків не обмежується лише обов'язковим державним соціальним страхуванням, якому притаманні риси колективної солідарності, а й включає у себе елементи корпоративного чи індивідуального накопичувального пенсійного страхування.

У сучасних умовах у світі використовують два типи пенсійних систем – розподільчу та накопичувальну. У першій системі фінансові ресурси формуються за рахунок внесків від найманих працівників та роботодавців у спеціальні фонди та спрямовуються на виплати пенсій у міру їх надходження. Основними перевагами даної пенсійної системи є: гнучкість (можливість досить оперативно скорегувати такі соціальні параметри, як розмір пенсій, ставки соціальних внесків, пенсійний вік, порядок пенсійних виплат і т. д.); розмір пенсійних виплат не залежить від якості функціонування фінансового ринку та ефективності інвестиційної діяльності пенсійних фондів або інших фінансових інституцій; захист пенсіонерів від різного роду соціальних та фінансових ризиків. Проте розподільча пенсійна система має низку недоліків, які мають негативний вплив на розвиток пенсійного страхування, а саме: демографічне навантаження на працююче населення (скорочення народжуваності, висока смертність та старіння населення призводять до дисбалансу у співвідношенні між платниками внесків до отримувачів соціальних виплат); необхідність постійного економічного зростання та наявність повної зайнятості, що зазвичай важко забезпечити на практиці. Серед дієвих заходів, які вживаються у світовій практиці щодо даного рівня пенсійних систем для подолання кризових явищ та забезпечення стійкості системи соціального страхування загалом, можна виділити: зниження річної ставки процентних нарахувань, збільшення періоду страхового стажу, що використовується для обчислення пенсії, введення обмежень для раннього виходу на пенсію та використання фінансових заохочень для більш пізнього закінчення трудо-

вої діяльності, а також підвищення граничної межі пенсійного віку [1, с. 490–491].

Економічно розвинені країни здебільшого дотримуються принципу поєднання розподільчих пенсійних систем із добровільним накопиченням пенсійних ресурсів. Суть накопичувальної пенсійної системи полягає у формуванні пенсійних внесків застрахованих осіб та страхувальників у спеціалізованих фондах, які є активними учасниками фінансового ринку, з метою отримання інвестиційного доходу. Основними перевагами даної моделі є незалежність від демографічних процесів, які відбуваються у країні; свобода у виборі пенсійного фонду, пенсійної програми (схеми); залежність розміру майбутньої пенсії від величини заробітку (дотримання страхового принципу пенсійного забезпечення); інвестування пенсійних внесків в економіку країни (фінансові ресурси пенсійних фондів виступають джерелом довгострокових інвестицій, що є важливою передумовою економічного зростання) [2, с. 292]; зменшує фінансове навантаження на обов'язкове державне пенсійне страхування у державі; дає можливість застрахованим особам набувати право власності на пенсійні заощадження, що, своєю чергою, спонукає та мотивує населення до участі у додатковому пенсійному страхуванні.

Вдалим прикладом для України в процесі реформування пенсійної системи буде вивчення досвіду країн Азіатського регіону, де на практиці поєднано обов'язкове і добровільне пенсійне страхування, а саме застосування механізмів підтримки добровільного накопичування для осіб із невисоким рівнем доходів. Для Східноазійського регіону характерною є традиція використання заощадження для підтримки осіб похилого віку. На практиці виділяють три варіанти пенсійного накопичення, які мають свої характерні особливості.

До першої групи належать країни, пенсійні системи яких обмежуються лише накопичувальними фондами, діяльність яких регулюється державними органами влади. Цей тип пенсійного страхування поширений у Сінгапурі, Індонезії, Малайзії, Шрі-Ланці та ін. До переваг даної форми накопичення можна віднести простоту в управлінні, низький рівень державного фінансування, прозорість пенсійної системи з погляду «внески – виплати», можливість користування фінансовими ресурсами в разі втрати зайнятості, невисокий рівень витрат. Працівники та роботодавці зобов'язані в обов'язковому порядку здійснювати відрахування у централізовані накопичувальні фонди, контрольовані та регульовані державою. Оскільки основною метою діяльності провідентних фондів спершу було заощадження коштів на старість, дані суб'єкти фінансового ринку обмежували відносини зі застрахованими особами лише до зобов'язань по виплаті пенсійних накопичень. Однак із розвитком фондового ринку у даному регіоні можливості

накопичувальних фондів розширилися і пропонують застрахованим різного роду послуги стосовно пожиттєвих або термінових ануїтетів. Такі країни, як Малайзія і Сінгапур, пропонують застрахованим особам широкий спектр інвестиційних програм у рамках схем пенсійного страхування. Наприклад, громадяни Малайзії, котрі мають на своїх індивідуальних пенсійних рахунках у Національному провідентному фонді значні суми коштів, мають право скористатися можливістю розміщення пенсійних накопичень у спеціальних фондах спільних інвестицій і отримувати додатковий інвестиційний дохід. Індивідуальні пенсійні рахунки застрахованих осіб умовно поділяються на дві частини:

– рахунок А, де зосереджено 70% накопичень, скористатися якими можна лише після досягнення особою 60 років;

– рахунок В, який містить решту 30% заощаджень і може бути використаний завчасно, до настання пенсійного віку (на купівлю житла, освіти, виїзд за кордон, витрати, пов'язані з утратою місця роботи, і т. д.). Така політика дала змогу практично 90% населення Сінгапуру придбати власне житло. Центральний накопичувальний фонд гарантує виплату мінімального інвестиційного доходу на вклади на рахунок В у розмірі 2,5% річних, а на рахунок А – до 4% річних. Розмір страхових внесків у даній моделі пенсійного страхування коливається від 5% до 35% залежно від віку працівника (чим старшим є найманий працівник, тим меншою є ставка соціального внеску), що дає можливість коефіцієнту заміщення досягати рівня не менше 37% [3, с. 20].

Другу групу становлять країни, де паралельно функціонують розподільчі страхові пенсійні системи та змішані з обов'язковими накопичувальними компонентами. Яскравим прикладом даної моделі пенсійного страхування виступають такі країни, як Китай, Індія, Філіппіни, В'єтнам. Так, наприклад, пенсійна система Китаю переважно складається з двох складових частин. Перший – основна пенсія: вона залежить від того, скільки років працівник платив пенсійні внески (повинно бути не менше 15 років), і розраховується на основі середньої зарплати по провінції з урахуванням індексації. Друга частина – накопичувальна, це відрахування в пенсійний фонд, які здійснюють як працівник, так і роботодавець (8% і 20% від розміру зарплати відповідно). Коефіцієнт заміщення при цьому становить не менше 50–60%, що є позитивним моментом для забезпечення розвитку країни та дотримання принципів соціальної справедливості та економічної ефективності.

Третій варіант пенсійного накопичення в азійських державах полягає у створенні великих державних пенсійних фондів для акумулювання пенсійних внесків державних службовців, фінансування яких здійснюється на паритетній основі застрахованими особами та державою.

Важливою умовою розвитку накопичувального пенсійного страхування у зазначених вище державах виступає успішне функціонування ринку капіталів. Починаючи з 80-х років минулого століття уряди азійських країн працюють над розвитком та лібералізацією своїх фінансових систем, що приносить неабиякі результати у розвитку банківської системи, ринку акцій та інших цінних паперів. Так, активи банківської системи в Індії та Китаї станом на 2017 р. становили відповідно 72% та 115% від величини ВВП цих країн. Капіталізація ринку акцій та облігацій у цих країнах на кінець 2017 р. становила не менше 65% ВВП (для порівняння: аналогічний показник для Східної Європи – 33%, Центральної та Південної Америки – 41% від ВВП) [4, с. 32–33]. За даними ОЕСР, станом на 2018 р. активи пенсійних фондів Азії становлять близько 10% усіх світових активів [5].

Незважаючи на сприятливі демографічні умови та високорозвинені фінансові ринки у Азійському регіоні, діючі пенсійні системи з накопичувальними компонентами потребують часткового реформування. Основними завданнями щодо вдосконалення даних моделей пенсійного страхування є введення перерозподільного елемента між базовою і соціальною пенсією (при цьому соціальна пенсія в економічно розвиненій Кореї становить близько 5% від розміру середньої заробітної плати, тоді як базова пенсія у громадян Філіппін – 7 дол. на місяць) [6, с. 17]; стимулювання самозайнятих осіб та осіб, зайнятих у неформальному секторі економіки, до участі в системі накопичувального пенсійного страхування (використання методів державного субсидування). Наприклад, у Китаї протягом кількох років успішно реалізовується програма добровільного пенсійного страхування сільських жителів на основі державного субсидування, яке має місце на етапах накопичення внесків та на стадії пенсійних виплат. Уряд країни надає субсидію у розмірі 100% на фінансування базової пенсії жителям центральної та західної частин Китаю і 50% – на субсидування жителів східних регіонів країни [7, с. 47–49]. Це робиться для вирівнювання доходів міського та сільського населення, залучення останнього до системи накопичувального пенсійного страхування, а також для стимулювання внутрішнього споживання.

У Сінгапурі, Малайзії та Індонезії, де домінуючими є накопичувальні провідентні фонди, особлива увага приділяється формуванню нестрахового базового рівня пенсійної системи, тоді як на Філіппінах ключовим завданням реформування пенсійної системи виступає впровадження обов'язкової накопичувальної компоненти.

Варто зазначити, що азійській моделі соціального страхування притаманні низький рівень державних витрат на пенсійне забезпечення, високий рівень зайнятості осіб похилого віку, особливості споживацької поведінки населення, орієнтованої

виключно на заощадження. Враховуючи позитивний досвід реформ пенсійного забезпечення у країнах Азії, можемо зробити висновок, що загальними завданнями реформ у цій галузі виступають такі:

- залучення до пенсійного страхування все більшого кола працездатних осіб;
- підвищення прозорості в управлінні пенсійними системами;
- ефективне інвестування накопичених пенсійних активів;
- уніфікація умов участі у пенсійному страхуванні та об'єднання різних моделей пенсійного забезпечення;
- усунення та ліквідація відмінностей у соціальній підтримці різних верств населення.

Як показує іноземний досвід, сьогодні не існує ідеальної пенсійної системи, яку можна було б застосовувати універсально для всіх держав. Проте різні моделі пенсійного забезпечення мають певні спільні завдання, виконання яких дає змогу досягнути кращих результатів у розвитку системи соціального страхування загалом [8]. Досить слушною під час реалізації пенсійних реформ, на нашу думку, є побудова такої моделі пенсійного забезпечення, яка б відповідала критеріям:

1) цілісності (визначення чітких вимог щодо фінансування схем із визначеними внесками та визначеними виплатами; регулярне інформування учасників щодо прогнозованого рівня витрат і доходів; наявність пруденційного регулятора на ринку пенсійного страхування);

2) стійкості (дотримання низки показників, які впливають на довгострокову стійкість систем пенсійного забезпечення: участь економічно активного населення у недержавному пенсійному страхуванні (не менше 70%), активи пенсійних фондів мають становити не менше 100% ВВП для фінансування майбутніх пенсійних зобов'язань);

3) адекватності (визначення загального пенсійного індексу країни шляхом порівняння розмірів пенсійних виплат до мінімальної пенсії, співвідношення державної та приватної пенсій у доходах пенсіонерів, досягнення рівня коефіцієнта заміщення не менше 65% від розміру заробітної плати та ін.).

Висновки з проведеного дослідження. Розглянувши специфіку розподільчої та накопичувальної систем пенсійного страхування, можна дійти висновку, що протиставлення цих категорій позбавлене змісту, адже вищезазначені пенсійні системи виконують різні функції та здатні створити комплексну систему пенсійного забезпечення шляхом доповнення одна одної. На нашу думку, поєднання розподільчої та накопичувальної пенсійних систем для різних вікових категорій працюючих дасть змогу змінити застарілий інститут державного соціального забезпечення в Україні та в недалекій перспективі створити багаторівневу систему пенсійного страхування, яка враховуватиме інтереси не

тільки держави, а й страхувальників та застрахованих осіб. Вирішальними кроками у процесі забезпечення гідної старості українців мають бути зміни у підвищенні продуктивності праці та реальної заробітної плати, зменшення тіньового сектору економіки та поліпшення демографічної ситуації в країні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Жадан О.В., Гончаренко М.В. Співвідношення розподільчої і накопичувальної складових системи державного пенсійного забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 489–494.
2. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи : монографія / за ред. О.П. Кириленко, Б.С. Малиняка. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 350 с.
3. Pension systems and old-age income support in East and Southeast Asia. Overview and reforms directions. Asian Development Bank, 2016. 112 p.
4. Schmukles S. Financial development in Asia. Policy research working paper. 2018. P. 27–48.
5. Яценко В. Где в мире самые лучшие пенсионные системы. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/11/16/642712/> (дата звернення: 05.09.2019).
6. World social protection report. Building economic recovery, inclusive development and social justice. ILO, 2014. 37 p.
7. Expanding social insurance coverage in urban China. 2013. 86 p.
8. Мировая экономика: прогноз до 2050 года. *Экономический портал*. 2013. URL: <http://Institutiones.com> (дата звернення: 20.09.2019).

REFERENCES:

1. Zhadan O. V., Honcharenko M. V. (2016) Spivvidnoshennia rozpodilchoi i nakopychuvальноi skladovykh systemy derzhavnoho pensiihoho zabezpechennia [The ratio of the distributive and cumulative components of the state pension system]. *Economy and society*, vol. 2, pp. 489–494.
2. Kyrylenko O. P., Malyniak B. S. (2013) Rozvytok derzhavnoho pensiihoho strakhuvannia v umovakh pensiihoho reformy [Development of state pension insurance in the conditions of pension reform]. Ternopil: TNEU. (in Ukrainian)
3. Pension systems and old-age income support in East and Southeast Asia. Overview and reforms directions. Asian Development Bank, 2016. 112 p. (in English)
4. Schmukles S. (2018) Financial development in Asia. Policy research working paper. Pp. 27–48.
5. Yatsenko V. (2018) Hde v myre samye luchshye pensyonnye systemy [Where in the world the best pension systems]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/11/16/642712/> (accessed 05 September 2019).
6. World social protection report. Building economic recovery, inclusive development and social justice. ILO, 2014.
7. Expanding social insurance coverage in urban China. 2013.
8. Myrovaia ekonomyka: prohnnoz do 2050 hoda. *Ekonomycheskyi portal*. [World economy: forecast up to 2050. Economic portal]. Available at: <http://Institutiones.com> (accessed 20 September 2019).

Petrushka OlenaCandidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance named after S.I. Yuriy
Ternopil National Economic University**Sydor Iryna**Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance named after S.I. Yuriy
Ternopil National Economic University**DISTRIBUTIVE AND ACCUMULATIVE PENSION SYSTEMS:
ASIAN EXPERIENCE AND CONCLUSIONS FOR UKRAINE**

The purpose of the article. Providing citizens with a decent standard of living when they reach retirement age is one of the important tasks of any state. Being in a very poor state, Ukraine's pension system needs a major restructuring by finding new directions for the development of both solidarity and funded pension systems. The purpose of this research is to study the experience of Asian countries in the field of pension reforms and to determine on this basis the best options for combining distributive and cumulative components in the pension insurance system in Ukraine.

Methodology. Based on the specifics of the topic, the methodological basis of the research is the theoretical position of economic and financial science, the practice of well-known domestic and foreign scientists. In order to solve the research problems, the dialectical method of scientific cognition, methods of empirical and theoretical research, methods of formalization and generalization were used in the work.

Results. In today's world, there are two types of pension systems – distributive and accumulative ones. In the first system, financial resources are formed by contributions from hired workers and employers to special funds and are directed to the payment of pensions as they are received. The main advantages of this pension system are: flexibility (the ability to quickly adjust the parameters – the size of pensions, social contribution rates, retirement age, the order of retirement benefits, etc.); the amount of pension payments does not depend on the quality of the functioning of the financial market and the efficiency of the investment activity of pension funds or other financial institutions; protecting retirees from all kinds of social and financial risks. However, the distribution pension system has several disadvantages that have a negative impact on the development of pension insurance, for example: the demographic burden on the working population (reduced birth rates, high mortality and aging of the population lead to an imbalance in the ratio between payers of social security payments); the need for sustained economic growth and full employment, which is usually difficult to ensure in practice. Most economically developed countries adhere to the principle of combining pension systems with voluntary accumulation of pension resources. The essence of the funded pension system is in the formation of pension contributions by insured persons and insurers in specialized funds that are active participants in financial markets for the purpose of obtaining investment income. The main advantages of this model are independence from the demographic processes taking place in the country; freedom to choose a pension fund, pension scheme (scheme); the dependence of the size of the future pension on the amount of earnings (adherence to the insurance principle of pension provision); investing pension contributions into the country's economy (financial resources of pension funds are a source of long-term investment, which is an important prerequisite for economic growth); reduces the financial burden on compulsory state pension insurance in the state; enables insured persons to acquire ownership of retirement savings, which in turn encourages and motivates the population to participate in supplementary pension insurance.

A good example for Ukraine in the process of reforming the pension system would be to study the experience of Asian countries, which successfully combined mandatory and voluntary pension insurance, in particular the use of voluntary savings mechanisms for low-income people. In practice, there are three options for retirement savings, which have their own characteristics. It is worth noting that the Asian model of social insurance is characterized by low levels of government spending on retirement benefits, high employment rates for the elderly, and especially consumer-oriented consumer behavior. In spite of the different models of financing of the pension systems inherent in the countries of Asia, the general objectives of the reforms in the field of social insurance are: attraction to the pension insurance of an increasing number of able-bodied persons; increasing transparency in the management of pension systems; effective investment of accumulated pension assets; unifying the conditions for participating in pension insurance and combining different pension models; eliminating differences in social support for different segments of the population.

Practical implications. According to the experience of different countries of the world, today there is no perfect pension system that can be applied universally to all countries. However, different models of retirement security have certain common goals, the fulfillment of which leads to better results in the development of social

insurance in general. In our view, it is quite reasonable in implementing pension reforms to build a pension model that meets the criteria of integrity, sustainability and adequacy.

Value/originality. Considering the specifics of the distribution and cumulative pension insurance systems, we can conclude that the opposition of these categories is devoid of content, because the above pension systems perform different functions and are able to create a comprehensive pension system by complementing each other, which in the future will not bring a positive result not only for insured persons, but also for the economy of the country as a whole. Combining the distribution and cumulative pension systems for different age categories of workers will make it possible to change the outdated institute of state social security in Ukraine and in the near future to create a multi-level pension insurance system that will take into account not only the interests of the state, but also of insurers and insured people.